

9. Kapituluia

LURRALDE ENDEMIKOETARA

DOAZEN BIDAIARIAK

Txertaketen eta
immunizazioen
eskuliburua

Pertsona ugarik, gero eta gehiagok, egiten dituzte nazioarteko bidaiak, askotariko arrazoiak bultzatuta: profesionalak, sozialak, aisiakoak edo humanitarioak. Horren ondorioz, bidariak osasun-arriskuen eraginpean gerta daitezke ezagunak ez dituzten inguruneetan. Txertoak dira arrisku horiek minimizatzeko prebentzio-neurri eraginkorretako bat. Bidaiak denbora nahikoaz prestatzea komeni da, atzerriko herrialdean sartu baino lehen iriste-ko babes-maila egokia.

Nazioarteko bidaia bat egin baino lehen, kanpo-osasuneko edo nazioarteko txertaketarako zerbitzuak kontsultatu behar dira, gutxienez 30 eguneko aurrerapenarekin. Komeni da, hala ere, bidaiak zer helmuga izango duen jakitean egitea kontsulta hori.

Kanpo-osasuneko edo nazioarteko txertaketa-zerbitzuek dute herrialde bakoitzaren egoera sanitarioaren gaineko informazio eguneratua, eta haiei dagokie, ondorioz, txertoak hartze-ko gomendioak ematea, bidaiaren eta bidaiarien ezaugarriak kontuan hartuta. Hori horrela, funtsezkoa da kontsultak egitea Osasun Ministerioaren mende dauden Nazioarteko Txertaketa Zentroetan (Kanpo Osasuna). Probintzietako hiriburuetan daude zentro horiek:

BILBO

Kale Nagusia 62, Erdiko ataria, 1. ezk. 48071 - Bilbo

Telefono-zenbakia: 94 450 90 20 (Telefonogunea) (astelehenetik ostiralera, 9:00-14:00)

Helbide elektronikoa: sanidad_exterior.bizkaia@seap.minhap.es

Aurretiazko hitzordua Internet bidez: AURRETIAZKO HITZORDURAKO esteka

Faxa: 94 450 91 20

DONOSTIA

Pio XII plaza, zk./gb. (Gobernuak Gipuzkoan duen Ordezkariordeztaren eraikina). 20010 - Donostia

Aurretiazko hitzordurako telefono-zenbakiak: 943 989 346 / 49

Telefono-zenbakia: 943 989 000 (Ordezkariordeztako telefonogunea)

Faxa: 943 989 146

GASTEIZ

Olagibel kalea 1 (Gobernuak Araban duen Ordezkariordeztaren eraikina). 01071. Gasteiz

Telefono-zenbakia: 945 759 406

Faxa: 945 759 301

Bidaiak egitera doazen pertsoneri eman beharreko gomendioak, baldin eta endemia handiko lurraldetara joan behar baldin badute eta gaixotasun horiek txertoen bidez prebeni badaitezke:

- Nazioarteko txertaketa-zentrora joatea, prebentzio-neurriak (txertaketa barne) adieraz ditzaten, gaixotasun infekziosoen arriskua baloratu ondoren. Gutxienez 4 asteko aurrerapenez joan behar da (baina beti komeni da bidaiaren helmuga jakin bezain laster egitea). Balorazioa indibiduala da, eta ondorioz, txertaketa-gomendioa bidaiari bakoitzarentzat idatziz egiteko eskatu behar da. Nazioarteko txertaketa-zentroek entregatzen dituzte balorazio horiek. Seguir todas las recomendaciones que les indiquen y advertir de los riesgos que supone no completar la profilaxis indicada.

- Egiten diren gomendio guztiak bete behar dira, eta gomendatu den profilaxia ez betetzeak dakartzan arriskuez ohartarazi behar da.

- Bidaian zehar beti gorde eta eskura izan behar da txertaketa-agiria, hartutako txertoen berri ematen duena. Derrigorrezkoak diren txertoek nazioarteko ziurtagiri bat behar dute, eta Osasun Ministerioak homologatutako zentroek (nazioarteko txertaketa-zentroek) soilik eman dezakete ziurtagiri hori.

- Zerbitzu horietara jo behar dute gure erkidegoan bizi diren atzerritarrek, haiek ere arriskupean izan baitaitezke beren herrialdera itzultzean.

- Aurretiazko txertaketa-historia egiaztatu behar da; batik bat, txertoak hurren txertaketa-egutegiaren arabera hartu zituzten pertsonena (1975etik aurrera jaioak). Beren txertaketa-egutegiaren arabera, B hepatitisaren txertoa hartuta izan behar dute 1981etik aurrera jaio direnek (ikus Egutegiaren bilakaera EAEn). B hepatitisaren aurkako txertoa hartu dutenek ez dute berriro txertoa hartzeko edo seruma aztertzeke premiarik (egoera jakinetan izan ezik).

- Nahitaezkoa ez baldin bada, 2 urtetik beherako hurrek ez dute gaixotasun tropikalen arriskua duten herrialdeetara bidaiatu behar.

- Bidaiatzen duen haur orok eguneratua izan behar du txertaketa-egutegia, eta horrela behar baldin badu, jarraibide azkartuak emango dira hura osatzeko.

- Txerto hirukoitz birikoa (SRP) edo tretrabirikoa eta sukar horiaren aurkako txertoa aldi berean emateak, batez ere 2 urtetik beherako kasuan, sukar horiaren, errubeolaren eta parotiditisaren aurkako erantzun humoral txikiagoa baldintzatzen du, eta, beraz, 4 asteko tartea hartzea gomendatzen da. Bidaiaren presagatik ezin badira banandu, OMEk gomendatzen du aldi berean aplikatzea, antigeno horien aurrean ematen duen erantzuna nahikoa sendoa delako, eta ohartarazten du immunogenizitate ez hain iraunkorra sor dezakeela, eta gomendatzen du SRP edo SRPV dosi gehigarri bat aplikatzea hurrengo 4 asteetatik aurrera, eta sukar horiaren aurrean berriro sartzea 10 urterekin, esposizio-arriskuak irauten badu.

Endemia handiko herrialdeetara egindako bidaietan gaixotasunak prebenitzeko erabiltzen diren txertoak

Zenbait faktoreri begiratu behar zaie bidaiek dakarten gaixotasun-arriskua, eta ondorioz, go-mendatu beharreko txertoak zehazteko: bidaiaren ibilbideari, bidaia motari, bidaiaren datari eta iraupenari, bidaiaren egin beharreko jardueri eta bidaiariaren ezaugarriari (adinari, gaixota-sunen historiari, aurretiko txertaketa-historiari). Txertoen gaineko aholku hauek eman daitezke:

Derrigorrezko txertoak: sukar horiaren aurkako txertoa da nazioarteko arauak araututako bakarra. Gaur egun, derrigorrezkoa da, era berean, ACWY meningokokoaren aurkako lau balioko txertoa Mekara doazen erromesentzat.

Gomendatutako txertoak: nazioarteko txertaketa-zentroak egindako balorazioari begiratuta eta herrialde bakoitzaren endemia-egoeraren zenbait alderdiri erreparatuta, hauen aurkako txertoak gomenda daitezke: amorrua, sukar tifoidea, A hepatitis, B hepatitis, kolera, polioa, entzefalitis japoniarra, akainek eragindako entzefalitis, ACWY meningokoa eta sukar horia ([4.1. taula](#)). Horrez gainera, haurren egutegiko txertoak egunean izatea komeni da; batik bat, tetanosaren, difteriaren eta elgorriaren aurkakoak.

Malaria edo paludismoa prebenitzeko **profilaxi gomendatua:** gaixotasuna ez garatzeko sendagai profilaktikoa da, eta ez txertoa.

Bidaietarako txertoak emateko zirkuitua

Nazioarteko txertaketa-zentroetan: Sukar horia eta Europa erdialdeko entzefalitis. Tasa bat ordaindu behar da.

Osakidetzako zentroetan

Finantzatuta daude (arriskua duten herrialdeetarako bakarrik): A hepatitis, B hepatitis, A+B hepatitis, polioa, amorrua, Td, elgorria-errubeola-hazizurriak (hirukoitz birikoa), ACWY meningokoa.

Ez daude finantzatuta: (farmazia-bulegoetan errezeta pribatuekin): kolera, sukar tifoidea, entzefalitis japoniarra, **Dengue**. Helmugako herrialdeek exijitzen dituzten txertoak, eremua endemikoa ez izategatik osasun publikorako arriskurik ez badago, ez dira finantzatuko

Hemen ikus daitezke Osasun Ministerioak bidariantzat ematen dituen gomendioak:

<http://www.msc.es/profesionales/saludPublica/sanidadExterior/salud/home.htm>

TXERTOA	TXERTO MOTA	EMATEKO MODUA	JARRAIBIDEA	INTERFERENTZIAK	ADINA	BABESAREN IRAUPENA	KONTRAINDIKAZIOAK
Sukar horia¹	Biruz biziindargetuak	Larruzalpekoa	Dosi bat Herraldean sartu baino gutxienez 10 lehenago hartu behar da txertoa	Txerto biziak	> 9 hilabete	Bizitza osoa	Emakume haurdunak, 6 hilabetetik beherako aurrak Immunodeprimituak, Alergia arrautzaren albuminari edo aminoglukosidoi.
Amorrua	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	2 dosi Aurretiazko esposizioa 0-7 egunak 4 dosi , Ondorengo esposizioa 0-3-7-14 edo 28 egunak	Ez du	Ez da erabili behar	2-5 urte	Erreakzio alergiko larria aurretiazko dosiari edo txertoaren osagairen bati
Sukar Tifoidea	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	Dosi bat	Ninguna	≥ 2 urte	2-3 urte	
	Indargetua	Aotikoa	3 dosi (2 egun)	Malariaren aurkakoak Antibiotikoak, Poliomielit isaren aurkako ahotiko txertoa	≥ 3 años	3 urte	Emakume haurdunak, Immunodeprimituak Erreakzio alergiko larria aurretiazko dosiari edo txertoaren osagairen bati
Kolera	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	≥ 6 urte: 2 dosi (0-1 aste) 2-6 urte: 3 dosis (0-1-1 aste)	Ez du	≥ 2 urte	2 urte	Erreakzio alergiko larria aurretiazko dosiari edo txertoaren osagairen bati
	Birkinbinatzailea Birus bizi indargetuak	Ahozko bidea	Dosi bat urdaila hutsik, eta gutxienez hurrengo janaria edo edaria baino ordubete lehenago				
Entzefalitis Japoniarra	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	2 dosi 0-28 egun Azkartua: 0-7 egun Oroitzakoa urtea igarota, arriskua indarrean bada	Ez du	≥ 2 urte	Urte 1	
Europa erdialdeko entzefalitis¹	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	3 dosi 0-1 edo 3 -9 edo 12 hilabete Azkartua: 0-7-21 egun eta indargarria azken dositik 12 edo 18 hilabetera	Ez du	≥ 2 urte	12-18 hilabete	
ACWY Meningokokoa	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	Dosi bat 6 astetik 6 hilabetera bitarteko bularreko haurrak: 2 dosi , 2 hilabeteko tartearekin	Ez du	Menveo ≥ 2 urte Nimenrix ≥ 6 aste	Ezezaguna	
Dengue	Birkinbinatzailea Birus bizi indargetuak	SC	2 dosi 0 eta 3 hilabete	Immunoglobulinak edo hemoderibatuak (3 hilabete itxaron). Immunosupresoreak (kimioterapia edo kortikosteroide sistemikoen dosi handiak) txertoa hartu baino 4 aste lehenago.	≥ 4 urte	Ezezaguna	

1. Ez da merka-turatzen. Nazioarteko txertaketa-zentroetan soilik

Bibliografía

1. Ministerio de Sanidad. La salud también viaja: Centros de Vacunación Internacional. Hemen eskuragarri::

<https://www.sanidad.gob.es/areas/sanidadExterior/laSaludTambienViaja/home.htm>

2. World Health Organization. Travel advice

Hemen eskuragarri:: <https://www.who.int/travel-advice>

3. Travel Health Pro

Disponible en: <https://travelhealthpro.org.uk/>

4. Centers for Disease Control and Prevention. Travelers' Health. Hemen eskuragarri::

<https://wwwnc.cdc.gov/travel/>

5. <https://www.gov.uk/government/publications/yellow-fever-the-green-book-chapter-35>